УДК: 070:008

ДЖАНУЗАКОВА У. ДЖ.
Жусуп Баласагын атындагы КУУ, Бишкек
DJANUZAKOVA U. DJ.
J. Balasagun KNU, Bishkek

ТЕЛЕКӨРСӨТҮҮЛӨРДӨГҮ ТОК-ШОУ ПРОГРАММАЛАРЫНЫН ӨЗГӨЧӨЛҮГҮ ЖАНА КЛАССИФИКАЦИЯСЫ

Особенности и классификация ток-шоу программ на телевидении

Particularity and classification of talk show programs on television.

Учурда телеканалдар аудиториясын мүмкүн болушунча максималдуу көбөйтүүнү каалаcа, сөзсүз түрдө массалык маданияттын контекстиндеги программаларды көбөйтүүгө көңүл бурат. Бул албетте, ток-шоу сыяктуу театралдаштырылган маек, же массалык көнүл ачуучу программаларга да тиешелүү. Бул макалада автор Кыргызстана XX кылымдын 90- жылдарынан баштап өнүгүүгө ээ болуп, эң популярдуу программага айланган ток-шоу программаларынын өзгөчөлүктөрүн жана түрлөргө бөлүштүрүү маселелерин карап чыккан.

Урунттуу свздвр: *массалык маданият; ток-шоу; программа; жанр; аудитория; алып баруучу; студиянын коногу; серепчи; дебат; дискуссия; диалог; оюн-зоок; улуттук каада-салт; психологиялык актердук чеберчилик; вербалдык эмес каражаттар.*

Современные телеканалы, желая максимально расширить свою аудиторию, обязательно стараются увеличить число программ в контексте массовой культуры. Это в первую очередь относится к ток-шоу, которые привлекают зрителей своей театрализованной зрелищностью бесед или развлекательных программ. В данной статье автор рассматривает основные характеристики и классификацию ток-шоу программ, которые получили развитие и превратились в самые популярные программы на телевидении с 90-х годов XX века в Кыргызстане.

Ключевые слова *массовая культура; ток-шоу; программа; жанр; аудитория; ведущий; гость студии; эксперт; дебаты; дискуссия; диалог; развлекательные программы; национальные традиции; психологические; актерское мастерство; невербальные средства.*

Modern TV channels wishing to expand as much as possible the audience, surely try to increase programs in the context of mass culture. It of course, in the first turn belongs to a talk-show which attract the audience with the dramatized staginess of conversations or entertainment programs. In this article the author considers the main characteristics and classification of a talk-show of programs which gained development and turned on the most popular programm on television from 90th years of the XX century in Kyrgyzstan.

Keywords: *a mass culture; talk show; program; genre; audience; anchorman; guest of studio; expert; debate; discussion; dialogue; entertaining; national traditions psychological; actor mastery; unverbal facilities.*

Учурда коомдогу демократиялаштыруу процестери телекерсетуунун коммуникациялык ролунун кучешуне алып келип, эфирдик беруу-лердун диалогдук формаларынын активдешуусун шарттады. Ошондуктан телеканалдардын контентинде диалогто негизделген журналдык типтеги, автордук программаларды, ар кандай ток-шоу, оюн-зоок программаларын, дискуссия, дебат форматын-дагы беруулерду кебуреек кездештиребиз. Алардын баардыгынын эфирде туруктуу убактысы, келему, фирмалык музыкалык жасалгасы, алып баруучусу бар жана конкреттуу милдеттерди чечуу учун программага зарыл болгон жанрдык материалдардан турат.

Убакыт еткен сайын аудитория менен телеканалдын ортосундагы байланыштарды бекемдеп, коммуникативдик функциясын ишке ашырууда ар кандай формалар, ар турдуу жанрлар, программаларды даярдоонун жацы ыкмалары пайда болууда. Азыркы учурда ток-шоу ата-мекендик телеканалдардагы эц кецири тараган жанрга, кызыктуу программага айланды. Изилдеечулер бул жанрды интервьюнун, талаш-тартыштын, театралдык оюндун жана андагы алып баруучунун жеке чеберчиликтерин чагылдыруучу жанр катары карашат.

Ток-шоу алгач Америка Кошмо Штаттарында XX кылымдын 60-жылдарында пайда болгон. Ток-шоу англис тилинен которгондо “talk-show” кыргызча которгондо «маек-шоу» же суйлошууге ылайыкталган оюн-зоок корсотуусу деген маанини берет. Ток-шоу ез структурасында интервьюнун, дискуссиянын, элементтерин камтыйт.

Америкада ток-шоунун пайда болушун Фил Донахьюнун ысымы менен байланыпптьфышыт. Фил Донахьюнун алгачкы программалары WHIO-

TV телеканалында чыккан. Ал 1963-1967-жылдары аталган каналда тацкы программага алып баруучу болуп иштеген, ошону менен катар эле Фил туз эфирде студияга коноктордун, каармандардьш катышуусунда ток-шоу программасын алып барган. WHIO-TV- америкадагы провинциялык телестанция болгондуктан бюджеттен каражат аз белунчу Аудиторияны жана аны менен бирге шоу-бизнестин жана саясаттын атактуу жылдыздарын озуно тартуу учун Донахью негизги жацы эрежелерди колдонууну чечкен. Ал озунун ток-шоусуна белгилуу адамдарды топтоо менен ызы-чуу жараткан маселелерди эфирде ачык талкуулаган. «Шоу Фила Донахью» программасы биринчи жолу Дейтондо (Огайо штатында) керсетулген [1, 220-6.]. Биринчи коногу колледждеги окуучулар арасында диний кагылышууларды талкуулаган, атеист Маделин О’Хэйр болгон. Ошол эле жуманын аралыгында, 1967-жылдын ноябрь айында Фил Донахью торот уйундогу болуп жаткан баардык корунуштордон фоторепортаж жасап эфирден коргозгон жана аны студияга келген коноктор менен бирге талкуулаган. Бири-бирине карама-каршы пикир айткан коноктор, кутуусуз суроо берген студиядагы керуучулер, темадагы которулгон проблеманын актуалдуулугу, кызыпстуулугу алып баруучунун оз корсотуусун мыкты башкарышы ток-шоу жанрын калыптанышына туртку болгон.

1990-жылдарда АКШдагы ток-шоу программасын алып барган журналисттердин аты, жузу ар бир коруунун кенулунун борборунда болгон. Ошол мезгилдерде ото популярдуулугу арткан ток-шоунун алып баруучулары болуп Дженни Джонс, Рон Рейган, Рики Лейк, Монтель, Уильянс, Опра Уинфри эсептелген. Америкадагы эц популярдуу ток-шоу программалардын катарын “Шоу сегодня вечером», «Шоу Фила Донахью», «Шоу с Опрой Уинфри», «Политический неверный», «Поздняя ночь с Конаном Обрайеном», «Шоу Элен Дэджинерэс» толуктайт [1, 239-6]. Америкадагы ток-шоу программалардын дээрлик белугу кенул ачуучулук функцияны ишке ашырат.

Америкада эфирге чыккан ток-шоу программалардан айрымаланып Кытайда бул жанр жацылык жана коомдук мунездегу беруулеру менен айрымаланган. Ток-шоу Кытайда “танхуа дзему” деп аталып “баарлашуу программасы” деген маанини билдирет. Бул жанр оозеки , бетме бет баарлашуунун потенциялын эфирде пайдаланып, адамдардын бири-бири менен болгон мамиле тузуусуне жана коомдо болуп жаткан проблемаларды чечууге ебелге тузген. Мындай беруулер Кытай мамлекетинин Гонконг шаарындагы “Феникс” каналында алып баруучу Доу Веньтаонун ток-шоусу менен башталып, ото кецири кулач жайган [2. 57-58-6.].

Алгачкы учурларда коомдо болуп жаткан ете актуалдуу темалар козголуп, уй-буле, мыйзамдуулук, экономика, маданият жана тарых темалары талкууга алынган. 1993-жылы Пекин телевидениесинин BTV-1 каналында жацы форматтагы эц алгач тартууланган “Экран бизди, бизди бириктирет” жана “Асмандын жарымы” аттуу ток-шоу программалары керуучулерге тартууланган. Алардын негизги мунездемелеру катары студиядагы ундук жаздырууну пайдалануу жана коноктордун бир тараптуу кесиптин ээлери эмес, ар турдуу тармакта эмгектенишкен адамдардын курамынын тузулуусу болуп эсептелет.

1996- жылдын тартып ток-шоу Кытай телекерсетуусунде программалардын негизги формасы катары кулач жайат. Айрыкча кенул ачуучу багытка ыктай баштагандыгын изиддеечу Ли Хун езунун диссертациясында белгилеп кеткен.[2] Мисалы, Хунан телеберуусундегу суйуу жана нике темаларын чагылдьфган “Супер мьфза жана айым”, жана “Роза гулу менен жолугушуу” сыяктуу ток-шоу программалары популярдуулукка ээ болот. Ал эми 2000-жылдын апрель айында эфирге чыккан “Финансы доору” аттуу ток-шоу Кытайдагы ток-шоу программаларында чоц бурулуш жасаган. Бул программа Кытайда финансы багытын камтыган эн алгачкы беруу болуп саналат. Ал эми 2001-жылы ачылган “Жашоо исскуствонун бир туру", “Диалог” ток-шоулору буткул дуйнедегу белгилуу адамдар, ойчуддар, маданият адамдардын катышуусунун менен езгече белгилуу болуп калды.“

Россия телеканалдарында ток-шоу ез орду бар, маалыматтык-аналитикалык жана кецул ачуучу багыттагы жанр болуп саналат. Ал ачыктыгы жана керумдуулугу менен жогорку натыйжага ээ болуп, советтик тележурналистиканын тарыхында массалык керсетуулер деген тушунук менен белгилуу болгон. Айрыкча ток-шоу жанрынын касиеттерин Э.Сагалаеванын «12-кабат», Максимованын «Музыкалык риш», В.Листьев, менен А.Любимовдун “Кез караш” ж.б. долбоорлорунан ачык байкалат.

Америка телеканалдарындагы айрым программаларды кечуруу менен Россиянын телеэкранында

«Колесо фортуны» («Поле чудес»), «Женский вопрос» («Я сама») ж.б. керсетуулер пайда болду.

Откен кылымдын 1990-жылдарынын экинчи жарымындагы социалдык изилдовлврдв ток-шоу программаларынын аудиториясы ото кецейгени байкалган Биринчи каналда “Город женщин” жана “Большая стирка”, НТВда «Страна советов» жана «Принцип домино», Россия телеканалында «Что хочет женщина» жана «Короткое замыкание» беруулеру чыга баштады. Ток-шоу батыш телепрограммаларынан келген “калька” катары, алардын негизги белгилерин гана кечурбестен коцул ачуучу коммерциялык элементтин ийгилиги катары да жашай баштады. Бул жанрдын негизиндеги программалардын болунушу журналистиканын теориясы учун белгилуу бир маселени аныктап турат [3, 254-6]. Ток-шоу жанры башка жанрлардан тематикасынын озгочелугу, аткарган кызматынын ар турдуулугу менен айьфмаланды. Ошондой эле ток-шоу массага Андрей Малахов, Михаил Зеленский, Владимир Познер сыяктуу журналисттерди телеэкрандын жылдыздарына айландырды.

Бизге белгилуу болгондой Наталья Никонова - учурдагы популярдуу жана эл оозуна алынган - «Пусть говорят», «Лолита. Без комплексов», «Малахов+», «Доктор Курпатов», «Судите сами», «Закрытый показ», «Доброй ночи» [4,18-196] деген программалардын автору. Бул беруулор “конфликтуулугу" менен “элдик” шоуга айланып популярдуулуктун туу чокусуна жете алган. Ошентип ток-шоу жанрындагы программаларда каралган ар бир маселенин негизги туйунун билип, эксперттер, бийлик адамдары менен талдоо аркылуу жалпы журтчулук менен бирге чечилиши коомдун кызыкчылыгын арттьфган. Ток-шоу озунун курамында интервьюнун, дискуссиянын, оюн-зооктун элементтерин камтыйт. Изилдовчулор Н.В Вакурова жана Л.И Московский ток-шоудо эркин суйлошуугв, жвнвквй, карапайым кишилер да вз оюн айтууга мумкунчулук берилет деп белгилешет [5, 65-66-6].

Кыргызстандын КТРКда даярдалган “Ой-ордо” ток-шоусу квбунчв олуттуу социалдык-экономикалык проблемаларга кайрылса, НТС телеканалында “Особое мнение” кврсвтуусу квбунчв социалдык, кунумдук турмуштагы чечилбеген квйгвйлврду алып чыгат. Ал эми “Тоолуктардын ток-шоусу” программасы маданиятка, кьфгыз элинин байыркы каада-салтынын, улуттук баалууluктардын азьфкы турмушубуздагы маанисин талдоого жана пропагандалоооо багытталган кврсвтуу болуп саналат. Мында ток-шоу жанрынын бардык талаптары сакталып, студиянын аудиториясы, чакьфылган эксперттер жана коноктор чакьфылат. Алар менен олутту да, шайьф-шандуу да маек жургузгвн алып баруучусу да бар. Кврсвтуунун ыкмасында улуттук каада-салттарды демонстрациялаган алып баруучу вербалдык жана вербалдык эмес каражаттарды активдуу колдонот.

Ал эми Т. Казаков алып барган “Улутман” программасы интеллектуалдуу аудиторияга багытталып, маанилуу илимий эмгектерден тартьш улуттун кврецгесун тузгвн баалулуктар жвнунде свз болот. Программанын журушундв кайчы пикирлер айтылышы, талаш-тартыш болушу мумкун. Бирок бардык талаш-тартыштар этикалык нормаларды сактоо менен втуп алып баруучу тарабынан жыйынтыкталат, же талкуу кийинки беруулврдв улантыла тургандыгы айтылат. Ошондой эле агартуучулук багыттагы “Бирге окуйбуз” жана оюн-зоок, коцул ачуучу багыттагы “Салам, Кьфгызстан!” шоу программалары да жакындан бери Коомдук каналдан тартууланып, керуучулврдун кызыгуусун жараткандыгын белгилеп кетсек болот.

Батьппта ток-шоу жецил-желпи маанайда тартууланса, изилдовчулор белгилегендей КМШ мейкиндигиндеги телеканалдардагы квпчулук программаларда шоунун белгилери болсо да олуттуулукка басым жасалып, кандайдьф бир проблеманы чечуугв багытталат. Балким бул Батыштын жана КМШ влквлврундвгу аудиториянын жашоо образы, турмуштук децгээлдери менен айьфмалашандыгына байланыштуу болсо керек. Анткени кайсы коомдо кандай маселе актуалдуу, квйгвйлуу болсо, ошол тема талкууланат эмеспи. Айталы, биз сурамжылоого алган респонденттердин 60 пайызы ток-шоу программалар социалдык багытта даярдалса деген ойлорун билдиришкен.

Ал эми “классикалык ток-шоу” дегенибиз уч бурчтук турундв втвт: алып баруучу, чакырылган каармандар (эксперттер), студиядагы квруучулвр. Ток-шоу журналистик кабылдоону жана сахналык кабыл алууну байланыштьфат. Андагы ар бир катышуучу кандай гана болбосун, программанын автору тарабынан берилген ролдун персонажы болуп калат. Окумуштуу А.С.Вартанова ток-шоу жанрын чечмелевде - мазмунундагы тушунукту

активдештируу, талаш-тартыштын жардамы менен беруунун жыйынтыгын чыгаруу, курч суроолор, ар кандай кез караштардын айтылуу мумкундугу катары карайт.

“Ток-шоу” термины айрым бир учурларда каалаган “оозеки” беруну, мисалы, тегерек устолдогу суйлошууну же женекей бир маекти тушундурушу мумкун. Бирок, бул учурда журналист экрандын же радиоэфирдин “жылдызы” имиджине ээ болуп, программаны жогорку чеберчиликте алый барууга тийиш. Н.В. Вакурова ток-шоуну “телекерсотуудвгу пресс-конференция” сыяктуу элестетет, себеби, ток-шоу жанрынын сценарийи же сценарийдик планы алдын ала даярдалып, суроолордун кебу алып баруучу тарабынан берилет[5,67-68-б]. Учурда окумуштуулар ток-шоу программаларын темасына, формасына, ыкмасына карата ар кандай классификациялап келишет. Н.В.Вакурова ток-шоуну томондвгудвй турлвргв болуп караган:

Телемост - эки же андан коп студиялар техниканын жардамы менен байланышып, иш алып барат. Студиялардын аралыгы бири-биринен бир топ алыстыкта жайгашып, ар бир студияда вз алып баруучусу болот.

Теледебат - дискуссия жанрына окшош. Томондвгудвй элементтерди камтыйт: интервью, репортаж жана дискуссия. Айрыкча шайлоо алдында кандидаттар менен биргелекте теледебаттар еткерулет. Анда кандидаттар ар бири аткаруучу иштери, пландары менен керуучулерду таанышътьфат.

Пикир алышуу, суйлешуу (маек) - аналитикалык публицистика жанрына кирет. Диолог жана полилог турундв, кэзде кино тасма же фото документтери кыска кврсвтуу менен коштолот. Бирок, экран алдында эч кандай жеке пикир кошумчаланбайт.

Дискуссия - аналитикалык публицистика жанрына кирет. Дискуссияда коомчулукка белгилуу бир квйгвйлврдун устундв алып баруучу, карама-каршы коз караштагы эки тарап талкуу жургузушвт. Дискуссияда кооз видео катарлардын анчалык деле мааниси жок. Эц негизги орунда алып баруучу профессионал болуп, чакырылган коноктордун талкууланууучу теманы терец талкуулап, алып баруусу зарыл.

Изилдоочу Г.В.Кузнецов ток-шоу программаларын томондвгудвй **тематикалык классификациялоону** [6] сунуш кылат:

Коомдук- мындай программалардын темасы - саясатка, экономикага, социалдык жашоого, шоу-бизнесге ж.б. башкача айтканда, коомдогу болгон актуалдуу маселелерге арналат. Мындай ток-шоу программалар адатта эфирге кечкисин чыгарылат. Тематикалык ток-шоу программасынын алып баруучусу элге кецири таанымал, авторитеттуу, эрудициясы жогору адам болууга тийиш. Ошондуктан, кебунче маданият же искусство тармагында белгилуу инсандар , же болбосо саясатчы адамдар болушат.

Психологиялык ток-шоу- адамдардын жеке турмушуна байланьпптуу болот. Уй-буле, карьера, сулуулук ж.б турмуштук проблемалар программанын озогун тузот. Программалардын коноктору женекей адамдар болушат. Ал эми алып баруучулар кецири аудиторияга белгилуу, суйуктуу адам болуш керек. Аудиториянын массалык белугун айымдар тузет. Эфирге чыгуу убактысы - кундуз.

Адистештирилген- мындай ток-шоу программалардын темасы - ден соолукка, кулинария, жана балдарга арналган тематикадагы керсетуулер тузет. Мындай программалар кецеш-сунуштардын чордонуна айланат. Коноктордун жана езгече маанилуу эксперттердин оюу маанилуу болуп саналат. Мисалы, ден- соолука байланышкан программада жогорку квалификациялуу дарыгердин, балдарга арналган программада педагог, психологдордун кецештери мааниге ээ. Эфирге чыгуу убактысы - эртец менен жана кундуз.

Ар турдуу, ⁰ᴷУ^ЯЛУУ ■ мында программада темасы жогору айтып етулген темалардан болушу мумкун бирок, сез жакында болуп еткен окуяны талкулоодон башталат.

Ошол эле учурда Н.П Задорожной жана И.А Чистякова сыяктуу авторлор [7] ток-шоу программаларынын альтернативдуу жана максаттуу деп эки турге белушет:

1.Ачык жана жабык альтернативдуу-азьфкы учурда телевидениеде кебунчесу альтернативдик суроонун негизинде тузулген ток-шоулар басымдуулук кылат. Анда аудитория эки топко белунуп, ар бири ездерунун оюн туура деп эсептейт. Ток-шоуда негизгиси эки тарап бирдей салмакта болуп, ездерунун позициясын толук ачууга аракеттенет.

2.Максаттуу -ток - шоунун бул туруне баарына белгилуу инсан тарабынан берилген суроонун устунде талкуулашат. Анын езгечелугу ошол козголуп жаткан суроо боюнча кенен тушунугу бар,

элге белгилуу инсандар конокко чакырылып, талкуу жургузушет.

Ток-шоу корсотуусуно алып баруучудан тышкары ото керектуу компонент болуп коноктордун студиядагы орду, «каармандар», аудитория эсептелинет. Катышуучулар, студиядагы керемандар оздорунун ар турдуу кыял-жоругу, ар кандай ойлору, конумуш адаттары, жашоосу же болбосо жен гана кызыктуу маеги менен программанын коркун ачышат. Булар менен катар созсуз женекей карапайым адамдардын оюн, маегин, жашоо образын тузгон кызыктуу созуне кенеш берген же анын созун комментарийленген, аныктама айткан, профессионал денгээлиндеги компетенттуу, ток-шоунун темасына ылайык оз ойлорун ортого салган эксперттердин болушу корсотууну кызыктуу абалга жеткирет.

Ток-шоу - бул телекорсотуусунун бир туру. мында алып баруучу сунуштаган темага байланыштуу келген коноктор, катышуучулар, эксперттер ортосунда кызуу талкуу болот, талаш-тартыш жаралат, аягында теманы же корсотууде которулгон койгойду, проблеманы эл таразасына коет же ар ким оз пикирин айтып, кенеш беруу менен аякталат. Керсетууде эгер жеке жашоо тууралуу койгой орун алса, анда талкууга катышкан эки тарап да, эксперттер да бирдей мумкунчулукке ээ болуп оз кенешин берип, туура жолго багыттоого аракеттенишет. Бирок ошондо деле темага чекит коюлбайт, маселе акырында адамдын жеке тандоосуна же мезгил таразасына кала берет.

Ток-шоу учурунда залдагы аудитория дайым эле сезге аралаша беришпейт, кээде алардын колдоп кол чапканы, кулкусу,ызасы, кээде тацкалыштуу караган коз караштары публикага озгоче бир атмосфера тузуп, телекоруучулврго, экран артындагы жалпы адамдарга кандайдыр бир эмоционалдуу кврунушту, жагдайды тартуулайт. Кээ бир ток-шоу программаларда телекерсетуучулврдун телефон байланышы аркылуу талкууга катышып, оз оюн ортого салуу мумкунчулугу бар. Эфирге коюлган кврсвтуу кызуу, жандуу журуп, жанрдын максатына жетиши учун сунушталган тема чоц роллу ойнойт. Эфирде жен гана маанисиз свздврге убакытты кетирбвв учун ото курч, квйгвйлуу талаш-тартышты жарата турган проблема коюлушу керек.

Ошондой эле ток-шоу программасы кызыпстуу уланышы учун студиядагы коноктор, каармандар, катышуучулар, эксперттер ортосунда кайчы пикир жаралашы да темага байланыштуу врчуп отурат. Бири туура деп оюн айтса, экинчиси анын оюн четке кагып «андай болбойт», же «туура эмес» деп ар ким бул учурда бирдей шанска ээ болуп оз коз карашын айтат. Алардын ортосундагы талаш-тартышты, дискуссияны жвнгв салып, экспертке, же каарманга, балким залдагы женекей керерманга суроо салып, ортодон телефон байланышын кабыл алып, ез керсетуусунун ажарын ачып, максатка жетуу, бул албетте алып баруучунун жендемуне, талкууланган теманы мыкты билгенине, кездеген максатын ашьфуунун методикасына байланыштуу болот. Ошондуктан программанын ийгилиги кепчулук учурда журналисттин иш тажрыйбасына, алып баруу жендемдуулугуне кез каранды.

Мындай керсетуунун журушундегу журналисттин коммуникабелдуулугу б.а. тез кабыл алып эл менен бат тил табышуу, алып буруудагы актердук чеберчилиги, харизмасы сыяктуу сапаттары чон ролду ойнойт.

Ток-шоудо сезсуз аудитория жана эксперттин болуусу шарт, анткени алар керсетууге драматургияны пайда кыльш, театралдык эффектти тузууге кемектешет. Медиа сынчылардын изилдеесуне таянсак[8], ток-шоу программалардьш ийгиликке жетуусу теменку критерийлерге байланыштуу:

- керсетуунун улантылышы, кийинки тагдыры;
- керсетууге сунушталган темалар жана алардын туз эфирдеги жыйынтыгы;
- студиядагы коноктор;
- аудиториянын жеке оюу, пикири, кез каршы;
- алып баруучунун 20 минут убакытта телекерсетуучулер менен бирге телефон байланышын кабыл алуу жендемдуулугу;
- темага ылайык аудитория менен эксперттердин оюнун, бири-бирине болгон кез караштарынын теп келиши.

Негизи ток-шоу программасын студиянын кожоюну - алып баруучу тейлеп, катышуучулардын чындыкты айтышына жетишуу, керсетуунун жогорку децгээдде, кызыктуу болушун камсыз кылуу, ошону менен бирге эч тоскоолдуксуз, дискуссия жараткан жагдайда етуусуне жоопкерчиликтуу болот.

Кадимки ток-шоу менен маекти салыштырсак окшоштуктары кеп. Экее тец кайсы бир проблеманы талкуулашат, чекит коюшпайт, бири-бирине коошпогон ой-пикирлер айтылат, алып баруучу сез берет, езу комментарий айтат, суроо

узатат. Айырмачылыгы ток-шоунун студиясында аудитория олтуруп, келген конокторго, каармандарга суроо узата алат. Маекте аудитория жок, бирок эфирде телефон байланышы аркылуу суроо узатса болот.

Экран аркылуу кергезген турдуу жанрдагы керсетуулердун, программалардын да адамдардын жашоосунда, коомдо аткарган функциясы, максаты, талабы менен бирге эле оз орду бар. В.Познердин айтымында ток-шоу бул демократиялык форманын эц кучтуусу, анткени аталган программа аркылуу карапайым, жоноквй адамдар да келип, вз ой-пикирин айтып телепрограмманын катышуучусу боло алат. [9] Ток-шоуну жада калса, интерактивдуу телевидениеде алмаштьфа албайт тургандыгын белгилеген.

Ток шоу уч негизги катышуучулар аркылуу ишке ашьфылат:

1. Алып баруучу.
2. Атайын чакьфылган коноктор.
3. Студиядагы коноктор.

Алып баруучу оз кезегинде акыддуу, соз тапкыч чечен, тамашакей жана ошондой эле актердук чеберчиликке ээ болууга тийиш. Кврсотуудв негизи суроолорду алып баруучу берет, ток-шоунун катышуучулары (коноктор, эксперттер, квруучулвр) жооп берет. Ток-шоуга **чакырылган коноктор** элге кецири белгилуу, вз оюн так тушундуре алган, кврууучулврду жеке кызыктуу кылык-жоруктары менен взунв тарта билген инсандар болушу талап кылынат. Ал эми **квруучулвр** дайым эле жарыш свзгв катыша бербестен, кол чаап, кулкулуу жеринде кулуп б.а. реакциясын, эмоциясын билдирип олтуруу менен чектелиши да мумкун. Ошентип ток-шоу жанры салыштырмалуу турдв жакында эле пайда болгондугуна карабастан, бир топ илимий изиддеелердун объектисине айланган.

Ал эми бугунку кундв Кьфгызстанда ток-шоу программаларга болгон элдин кызыгуусу жогору. Анткени, мындай программаларда коом учун актуаддуу, кызыктуу маселелерди талкулоо эксперттердин, студияга чакьфылган коноктордун, аудиториянын взунун катышуусу менен втвт. Бул же тигил маселе боюнча взунун кайчы сын пикир квруучулвр телефон чалып, SMS жвнвтуп билдире алат. Ошентип ток-шоу програмаманы кврrвн адам андан маалымат гана албастан, взунун жашоосуна керектуу, пайдалуу нерселерди сицирет. Мисалы, айрым талкууланган окуялардын же тагдырлардын таалим- тарбия сабактарына, ар турдуу кесип ээлеринен турган эксперттердин пайдалуу кенештерине квнулу бурулат, белгилуу маселе боюнча карапайым элдин оюн, квз карашын билет, вз пикири, позициясы менен салыштьфа алат.

Мыкты ток-шоу программалар драматизмге ээ болуп, алып баруучунун жана аудиториянын эмоционаддык катышуусун талап кылат, квруучулврrв таасирин кучвтвт. Мына ушул взвчвлуктвру менен ток-шоу башка телеберуулврдвн айьфмаланып, квруучулврду взунв тартып, рейтинги жогору программаларга айланып олтурат.

Пайдаланылган булактардын тизмеси

1. Телевизионная журналистика. М.МГУ. 1994.
2. Ли Хун “Эволюция жанра ток-шоу на телевидении КНР содержание :язык и стиль” “Жизнь как искусство” диссертация к.ф.н. 10.01.10. М: 2010
3. Вартанов А.С. Актуальные проблемы телевизионного творчества на телевизионных подмостках. М., 2003.С. 254
4. Садков П. Ток-шоу – это война // Комсомольская правда - 2007. - N 12. – С. 18-19.
5. Вакурова Н. В., Московкин Л. И. Типология жанров современной экранной продукции. - М., 1997 С. 65-66
6. Кузнецов Г. В. Ток-шоу: неизвестный жанр? Журналист. – М.: 1998. №11
7. Кузнецов Г.В. Так работают журналисты ТВ Учебное пособие.М.: Издательство Московского университета, 2004. С.17-20
8. Шиллер Г. Манипуляторы сознанием. М., 1982.
9. Дзялошинский И. Как нами манипулируют? //Право знать: история, теория, практика. 2004. № 3–4;

Рецензенты: Абдырасулова Э. К. *– кандидат педагогических наук, доцент КГМУ им. И. Ахунбаева*

Алымбаева З. А. – *кандидат филологических наук, доцент КНУ им. Ж. Баласагына*